

Nr 62.

Av herr **Öman m. fl.**, *angående viss ändring i bestämmelserna om sättet för val av förstakammarledamöter i stad, som utgör egen valkrets.*

I samband med införandet av enhetlig kommunal och politisk rösträttsålder av fyllda 23 år, gällande även vid val av de korporationer, som utse ledamöter av första kammaren, avskaffades elektorsinstitutionen i städer, som icke deltaga i landsting. Deltagandet i valet till första kammaren överflyttades i stället på stadsfullmäktige i nämnda städer.

I enlighet med de ändringar i lagen om val till riksdagen, som antogs av 1937 års riksdag, skall detta valdeltagande tillgå så, att stadsfullmäktige i stad, som väljer tillsammans med landsting, inom sig väljer stadsfullmäktige, som skola deltaga i förstakammarvalet, *jämte suppleanter för dessa*, medan för stad, som utgör egen valkrets, valet av förstakammarledamöter förrättas vid stadsfullmäktigesammanträde. I förra fallet är det sålunda — i likhet med vad fallet är beträffande ledamöter av landsting — sört för att ersättare finnes att tillgå, därest »ordinarie» väljare är förhindrad deltaga i valet. I det senare fallet finnes däremot icke möjlighet att vid förstakammarval ersätta stadsfullmäktigeledamot, som exempelvis drabbats av svår sjukdom eller måhända avlidit kort tid före valet.

Då elektorsinstitutionen upptog suppleanter, innebär återflyttningen av förstakammarvalen till stadsfullmäktige för de städer, som bilda egen valkrets, ett steg baklänges ifråga om tryggheten för respektive politiska meningsriktningar att erhålla den representation i första kammaren, som rätteligen tillkommer dem. Ty det ligger nära till hands, att det inom en stadsfullmäktigeuppsättning på, såsom i Stockholm, 100 personer, merendels i relativt hög levnadsålder, lätt uppstår förhinder av nyss nämnda art för någon eller några ledamöter. Erfarenheten från Stockholm från tiden före 1921, då stadsfullmäktige fungerade som valkorporation till första kammaren, lämnar också exempel på att dylika förhinder inverkat på fördelningen av förstakammarmandaten.

I betraktande av att en valkorporation till första kammaren är resultatet av en kraftanspanning av de olika meningsriktningarna bland folket, bör det framstå som angeläget att skapa bästa möjliga garantier för att »force majeure» icke i onödan tillåtes inverka på det slutliga valresultatet. Denna synpunkt torde väl även varit bestämmande, då anordningen med suppleanter på sin tid medtogs i elektorsinstitutionen och även nu för stadsfullmäktige, som väljer tillsammans med landsting.

Förutom de sakliga skäl, som här berörts och som tala därför, bjuder konsekvensen att införa suppleanter för val till första kammaren även för stadsfullmäktige i stad, som bildar egen förstakammarvalkrets. Sådan suppleants

funktion bör givetvis begränsas till att vid förfall för stadsfullmäktigeledamot delta i val till första kammaren.

Några svårigheter av valteknisk art med en sådan anordning torde näppeligen kunna anföras. Utseendet av ifrågavarande suppleanter bör kunna ske på enahanda sätt, som nu praktiseras för utseendet av suppleanter för ledamöter av landsting. Huruvida erforderliga föreskrifter därom böra givas i form av komplettering av den kommunala vallagen eller genom en särskild lag om utseende av suppleanter för deltagande i förstakammarval för stadsfullmäktige i stad, som bildar egen valkrets, torde få närmare övervägas. Sistnämnda spörsmål liksom frågan i övrigt är av den beskaffenhet, att vi icke anse oss böra framlägga förslag till bestämmelser i ämnet utan i stället förorda utredning i saken.

På grund av vad ovan anförts hemställes vördsamt,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till bestämmelser av innehåll, att i stad, som utgör egen förstakammarvalkrets, skola vid val av stadsfullmäktige tillika utses suppleanter för dessa med uppgift att vid förfall för stadsfullmäktig delta i val av ledamöter till första kammaren.

Stockholm den 21 januari 1938.

Ivar Öman.

Fredrik Ström.

Olof Carlsson.

Gösta Rahmn.

Georg Andrén.

K. G. Ewerlöf.